

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра екології та ботаніки

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 26 Оцінка впливу на довкілля

(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми «Екологія»

(назва)

за спеціальністю Екологія

на I (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2025

Розробник: *В.Г.Скляр* **В.Г.Скляр, д.б.н., професор кафедри екології та ботаніки**
(підпис)(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри екології та ботаніки	Протокол №23 від 16 червня 2025 р.
	Завідувач кафедри <u><i>Вікторія Скляр</i></u> Вікторія СКЛЯР (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми *Ганна Клименко* **Ганна КЛИМЕНКО**
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма *Ольга Бакуменко* **Ольга БАКУМЕНКО**
(підпис)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: *Зубцова І.В.* **Зубцова І.В.**
(підпис) (ПІБ)

Мандра Г.О. **Мандра Г.О.**
(підпис) (ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації *Тарас Караміт* **(Тарас Караміт)**
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: *24.06* 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Оцінка впливу на довкілля		
2.	Факультет/кафедра	Факультет агротехнологій та природокористування/ кафедра екології та ботаніки		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	ОП «Екологія», спеціальність 101Екологія		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	-		
7.	Семестр та тривалість вивчення	8 семестр, 13 тижнів		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	4		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	
		12/2	26	
10.	Мова навчання	Українська		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Скляр Вікторія Григорівна Скляр Юрій Леонідович		
11.1	Контактна інформація	Д.б.н., професор кафедри екології та ботаніки, кабінет 25 а, Ел. Адреса: skvig@ukr.net К.б.н., доцент кафедри екології та ботаніки, кабінет 7 в Ел. адреса: sul_bio@ukr.net		
12.	Загальний опис освітнього компонента	<p>В основу дисципліни покладено завдання та принципи, визначені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text), Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text), та підходи, що передбачають поєднання теоретичного навчання та практичної роботи.</p> <p>Дисципліна являє собою навчальний курс, що спрямований на розвиток у студентів системи компетентностей щодо процедури проведення ОВД та прийняття рішення про провадження планованої діяльності; освоєння діяльності природоохоронних органів щодо проведення науково-обґрунтованої оцінки впливу на довкілля, набуття навичок формулювання екологічних умов реалізації планованої діяльності.</p>		

		Дисципліна дозволяє розвинути відповідальність за власне навчання, а також такі соціальні навички (softskills) як: уміння працювати в команді, доводити і відстоювати власну точку зору, мислити критично, навички презентації та ведення дискусії, креативність.
13.	Мета освітнього компонента	Метою дисципліни є формування у здобувачів умінь та компетенцій для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля антропогенної діяльності, запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	<ol style="list-style-type: none"> 1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: «Техноекологія», «Екологічна безпека», «Моніторинг навколишнього середовища», «Нормування антропогенних навантажень» 2. Дисципліна вивчається на останньому курсі в останньому семестрі і не є основою для вивчення інших дисциплін РВО «Бакалавр»
15.	Політика академічної доброчесності	<p>У процесі вивчення дисципліни, здобувачі мають дотримуватися правил академічної доброчесності, визначених «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті (https://drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngn_bzk/view) та «Кодексом академічної етики Сумського національного аграрного університету (https://drive.google.com/file/d/1aT-0lTmzZSEnW9NyaCF98_HgSCcrhARn/view).</p> <p>При виконанні лабораторних робіт, виконанні самостійної роботи, написанні модульних, залікових робіт здобувач обов'язково має дотримуватись правил академічної доброчесності. Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діяннях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.</p>
15	Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4255
16.	Ключові слова	Довкілля, природні ресурси, атмосфера, гідросфера, водні ресурси, педосфера, ґрунти, біорізноманіття, ліси, лісові екосистеми, оцінка впливу на довкілля, природно-заповідний фонд, охорона довкілля, екологічна безпека, екоконтроль, умови воєнного стану, антропогенний вплив, громадські слухання, стратегічна екологічна оцінка

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК					Як оцінюється ДРН
	ПР04 Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	ПР09 Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.	ПР11 Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.	ПР22 Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.	ПР28 Уміти переносити систему теоретичних агроекологічних знань у сферу практичної діяльності із охорони біорізноманіття та довкілля під час ведення сільського господарства.	
Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»						
ДРН 1.Знати призначення ОВД в системі підготовки і прийняття господарських рішень (поняття, терміни, визначення, законодавча база)	+	+				Виконання та захист практичних робіт. Виконання контрольних робіт, проведення тестування
ДРН 2. Знати основні принципи та етапи процедури оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки	+	+	+	+		Виконання та захист практичних робіт. Виконання контрольних робіт, проведення тестування
ДРН 3. Знати вплив процесів техногенезу на стан довкілля та екологічні ризики, пов'язані з виробничою діяльністю та недотриманням процедури здійснення оцінки впливу на довкілля		+	+		+	Виконання та захист практичних робіт. Виконання контрольних робіт, проведення тестування
ДРН 4. Знати вітчизняний та міжнародний досвід щодо реалізації процедури ОВД та врахування їхніх результатів, у т.ч. у агропромисловому секторі та при реалізації заходів із охорони біорізноманіття	+	+		+	+	Виконання та захист практичних робіт. Виконання контрольних робіт, проведення тестування

ДРН 5. Уміти реалізувати базові принципи та етапи процедури оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки	+	+	+	+	+	
ДРН 6. Уміти поєднувати навички самостійної та командної роботи, формувати ефективну міжособистісну взаємодію, спілкуватися з представниками різних професійних груп задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень				+		Виконання практичних робіт, командна робота, презентація матеріалів, які стосуються ОВД

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік основних питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу денна / заочна			Рекомендована література	
	Аудиторна робота		Самостійна робота		
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Загальні положення та поняття про ОВД Передумови виникнення ОВД. Базові підґрунтя для проведення ОВД. Світовий та європейський досвід ОВД. Основні суб'єкти оцінки. ОВД в умовах воєнного стану. Роль ОВД у досягненні Цілей сталого розвитку	2	-	4	12/17	1, 8, 9, 10, 14,17
Тема 2. Види діяльності, що можуть значно впливати на довкілля Категорії планованої діяльності. Особливості проведення ОВД під час сільськогосподарського та лісогосподарського освоєння земель, на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах. Терміни та етапи проведення процедури оцінки впливу. Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД.	2	-	2	12/17	1, 2, 3, 4, 21-25
Тема 3. Процедури публічності та збирання інформації під час проведення ОВД Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає ОВД. Визначення альтернатив планованої діяльності. Скоупінг в процедурі оцінки впливу на довкілля. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД. Зауваження та пропозиції громадськості на повідомлення.	2/2	-	4	12/17	1, 5, 6, 7
Тема 4. Звіт з ОВД Структура Звіту. Екологічний моніторинг у процедурі ОВД. Громадське обговорення Звіту з ОВД. Проведення громадських слухань. Звіт про громадське	2	-	4	11/17	1, 3, 11, 12

обговорення.					
Тема 5. Висновок з оцінки впливу на довкілля Врахування результатів оцінки впливу на довкілля в рішенні про провадження планованої діяльності. Відмова у видачі висновку. Оскарження висновку з ОВД або відмови у видачі висновку.	2	-	4	10/17	1, 13, 14
Тема 6. Завершальна стадія процедури ОВД Екологічні умови, що містяться у висновку з ОВД. Після проєктний моніторинг.	2	-	4	13/17	1, 15, 16
Тема 7. Стратегічна екологічна оцінка Передумови виникнення процедури СЕО. Як працює СЕО в контексті містобудівної документації? Замовники СЕО. Порядок реалізації СЕО. Громадське обговорення в процедурі СЕО. «Генеральний» звіт про СЕО. Післяпроєктний моніторинг. Роль СЕО у досягненні Цілей сталого розвитку		-	4	12/16	1,8, 9, 16, 17, 18, 19
Всього	12/2	-	26	82/118	

3. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	К-сть годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	К-сть годин
ДРН 1.Знати призначення ОВД в системі підготовки і прийняття господарських рішень (поняття, терміни, визначення, законодавча база)	Мультимедійна лекція, дискусія, робота на лабораторному занятті; аналіз та оцінювання проведеної здобувачем самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту	8	Літературне дослідження проблеми, опрацювання лекційного матеріалу; самостійний аналіз проведеної роботи під час виконання практичних робіт та підготовка до їхнього захисту; опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, підготовка презентацій чи написання рефератів та/або тез доповідей	14/22
ДРН 2. Знати основні принципи та етапи процедури оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки	Мультимедійна лекція, дискусія, робота на лабораторному занятті; аналіз та оцінювання проведеної здобувачем самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту	8/2	Опрацювання лекційного матеріалу; самостійний аналіз проведеної роботи під час виконання практичних робіт та підготовка до їхнього захисту; опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, підготовка презентацій чи написання рефератів та/або тез доповідей	14/22
ДРН 3. Знати вплив процесів техногенезу на стан довкілля та екологічні ризики, пов'язані з виробничою діяльністю та недотриманням процедури здійснення оцінки впливу на довкілля	Мультимедійна лекція, дискусія, робота на лабораторному занятті, проблемні кейси; аналіз та оцінювання проведеної	8	Літературне дослідження проблеми, опрацювання лекційного матеріалу; самостійний аналіз проведеної роботи під час виконання практичних робіт та	16/22

	здобувачем самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту		підготовка до їхнього захисту; опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, підготовка презентацій чи написання рефератів та/або тез доповідей	
ДРН 4. Знати вітчизняний та міжнародний досвід щодо реалізації процедури ОВД та врахування їхніх результатів, у т.ч. у агропромисловому секторі та при реалізації заходів із охорони біорізноманіття	Мультимедійна лекція, дискусія, робота на лабораторному занятті, метод кейсів, мозковий штурм; аналіз та оцінювання проведеної здобувачем самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту	8	Літературне дослідження проблеми, опрацювання лекційного матеріалу; самостійний аналіз проведеної роботи під час виконання практичних робіт та підготовка до їхнього захисту; опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, підготовка презентацій чи написання рефератів та/або тез доповідей	16/22
ДРН 5. Уміти реалізовувати базові принципи та етапи процедури оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки	Мультимедійна лекція, дискусія, робота на Лабораторному занятті, метод кейсів, мозковий штурм; аналіз та оцінювання проведеної здобувачем самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту	4	Літературне дослідження проблеми, опрацювання лекційного матеріалу; самостійний аналіз проведеної роботи під час виконання практичних робіт та підготовка до їхнього захисту; опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, підготовка презентацій чи написання рефератів та/або тез доповідей	16/22

ДРН 6. Уміти поєднувати навички самостійної та командної роботи, формувати ефективну міжособистісну взаємодію, спілкуватися з представниками різних професійних груп задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень	Мультимедійна лекція, дискусія; аналіз та оцінювання проведеної здобувачем самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту	2	Літературне дослідження проблеми, опрацювання лекційного матеріалу; самостійний аналіз проведеної роботи під час виконання практичних робіт та підготовка до їхнього захисту; опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, підготовка презентацій чи написання рефератів та/або тез доповідей	6/8
--	--	---	--	-----

4. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Сумативне оцінювання

Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Частка у загальній оцінці	Дата складання
1.	Оцінювання практичних робіт за модуль 1	40 балів / 40%	До 6 тижня
2.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів / 10%	До 6 тижня
3.	Оцінювання практичних робіт за модуль 2	40 балів / 40%	До 13-го тижня
4.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів / 10%	До 13-го тижня
5	Залік		13-й тиждень

Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Оцінювання практичних робіт за модуль 1	0-12 балів	13-29 балів	30-34 балів	35-40 балів
	Практичні роботи не виконані, або виконані невірно	Роботи виконані зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Роботи виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Роботи виконані вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-4 бали	5-6 балів	7-8 балів	9-10 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Оцінювання практичних робіт за модуль 2	0-12 балів	13-29 балів	30-34 балів	35-40 балів
	Практичні роботи не виконані, або виконані невірно	Роботи виконані зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Роботи виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Роботи виконані вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-4 бали	5-6 балів	7-8 балів	9-10 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Термін оцінювання
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Письмові контрольні роботи, передбачені робочою програмою	Протягом усього семестру
3	Проходження тестування з атестації та модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
4	Проходження тестування після закінчення вивчення кожної теми для самостійного контролю знань	Регулюється студентом самостійно
5	Захист практичних робіт	Щотижнево, упродовж семестру
6	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами протягом занять	Протягом усього семестру
7	Перевірка та аналіз виконаних завдань	Щотижнево, упродовж семестру

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі під час вивчення ОК

Поточне тестування та самостійна робота							Разом за модулі	Сума
Модуль 1 – 50 балів			Модуль 2 – 50 балів					
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100	100
15	15	20	15	15	10	10		

Розподіл балів системи ЄКТС за результатами навчання і семестрової (підсумкової) атестації у формі екзамену:

до 70 балів – за результатами модульного контролю упродовж семестру; до 30 балів – за результатами семестрової (підсумкової) атестації.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ:

перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» або окремого її елемента відбувається відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті ([https:// drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngnbzk/view](https://drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngnbzk/view)) та «Положення про порядок визнання результатів, здобутих шляхом неформальної та /або інформальної освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1cUvzkDYn9cbJEaZKQvU5sOtxyBvB3ZTR/view>)

5. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Мельник О.С., Скляр В.Г., Коваленко І.М., Васькіна І.В., Шерстюк М.Ю. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Суми, РВВ, Сумський національний аграрний університет. 2021. 142 с. https://jm.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/posibnik_1623674876.pdf
2. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
3. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля:

навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

4. Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

5. Коваленко Ю. Л. Оцінка впливу на довкілля : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання зі спеціальності 101 – Екологія) / Ю. Л. Коваленко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 46 с.

6. Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».

7. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>)

8. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>)

9. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище в транскордонному контексті (№ 562-VIII від 01.07.2015).

10. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище.

Додаткові джерела

11. Алексеева Є. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості: посібник / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів: Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2017. – 36 с.

12. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>.

13. Алексеева Є. Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2019. – 24 с.

14. Оцінка впливу на довкілля: Міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи / С. Вихрист, Є. Єндрюшка, Н. Мікуліч та ін. – Київ, 2018. – 141 с.

15. Закон України «Про екологічну експертизу». Відомості Верховної Ради України. 1995. № 8. С. 54.

16. Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» / С. Шутяк; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія "Манускрипт"», 2019. – 128 с.

17. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text.

18. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.
19. Протокол Європейської економічної комісії ООН про стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=dLMN6eg9prA>.
20. Melnyk O., Skliar V., Sabadash S., Butova V. (2021). EU Municipal Organic Wastes Management and Its Implementation Prospects in Ukraine. *Environmental and Climate Technologies*, vol. 25, no. 1, pp. 205–221. <https://doi.org/10.2478/rtuct-2021-0014>
21. Скляр, В. Г., & Скляр, Ю. Л. (2024). Проблеми збереження та екоконтролю прикордонних територій природно-заповідного фонду в сучасних умовах. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія*, 55(1), 144-150. <https://doi.org/10.32782/agrobio.2024.1.19>
22. Kapelista, I., Korniyenko, G., Skliar, V., Voitsitska, K., Derman, V. (2023). The Impact of the Russian-Ukrainian War on Global Food and Environmental Security. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, 19, pp. 808–819
23. Скляр Ю.Л., Бердін І.В., Скляр В.Г. (2024). Здійснення екоконтролю за станом довкілля на Сумщині в умовах воєнного стану. *Вісник СНАУ*, 3(57) С. 58-65. DOI <https://doi.org/10.32782/agrobio.2024.3.8>
24. Skliar, V., Kapinos, N., Sherstiuk, M., Kuntsevskiy, D., & Kovalchuk, N. (2025). The impact of forest fires on ecosystem. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*, 16(2), 99-114. <https://doi.org/10.31548/forest/2.2025.99>
25. Russia's War on Ukraine, 2023: Environmental Impact. TopLead. Available at: <https://www.topleadprojects.com/environmental-project-main>

Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України: <https://mepr.gov.ua>

Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року : Розпорядження КМУ від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>

The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. URL: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/e...>

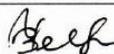
Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

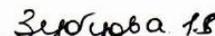
Понад 15 млрд збитків природно-заповідного фонду через війну. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ponad-15-mlrd-zbitkiv-prirodno-zapovidnogo-...>

**РЕЦЕНЗІЯ НА РОБОЧУ ПРОГРАМУ (СИЛАБУС)
ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ**

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП «Екологія»

(підпис)

(ІІІІ)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри екології та ботаніки)

(підпис)

(ІІІІ)